

Budgetforlig 2023, Herning Kommune

Tiltrådt af Venstre, Socialdemokratiet, Borgerlisten,
De Radikale, Konservative,
Kristendemokraterne og Dansk Folkeparti
14. september 2022

BUDGETFORLIG 2023

Herning, 14. september 2022

Indledning

Starten af 20'erne har været turbulent. Corona-pandemien og krigen i Ukraine har på hver sin måde forandret verden, som vi troede, vi kendte den. Begivenhederne har også økonomisk skabt uro i Danmark, senest med voldsomt stigende energipriser og inflation til følge.

Sommerens aftale mellem KL og regeringen er stram, efterlader ikke meget økonomisk råderum og der lægges op til omprioriteringer. Samtidig oplever Herning, som mange andre kommuner, et stigende udgiftspres på en række af de klassiske velfærdsområder. Aftalen afsætter dog penge til den demografiske udvikling i årene, der kommer.

Alt dette præger det budget for 2023 og overslagsårene, som forligspartierne er nået til enighed om.

Herning Kommunes økonomi er grundlæggende sund og står på et stabilt fundament. Kommunen oplever befolkningstilvækst.

Budgetforliget sikrer blandt andet den fornødne økonomi til en række initiativer på velfærdsområdet:

- *Der afsættes godt 100 millioner kroner til daginstitutioner og renoveringsarbejder på institutioner i Hammerum / Gjellerup og Snebjerg / Tjørring.*
- *Social- og Sundhedsudvalgets ramme løftes permanent med 15 millioner kroner årligt.*
- *Der afsættes ekstra 9,8 millioner kroner årligt fra 2024 til gennemførelse af minimumsnormeringer.*
- *De ekstra udgifter til børn og ældre, som skyldes den demografiske udvikling, kompenseres fuldt ud – der tilføres områderne godt 85 millioner kroner de kommende fire år.*

- ✚ På handicapområdet afsættes i budgetperioden 24 millioner kroner til fleksibelt at kunne etablere nye pladser.
- ✚ Ti millioner kroner fordeles fra 2024 mellem en række politiske udvalg til fri disponering. I 2023 er puljen til fordeling på 7,5 millioner kroner.

Samtidig fastholdes det klare fokus på bæredygtighed med særlig opmærksomhed på klimaplanen DK2020 og energibesparende foranstaltninger.

Den aktuelle økonomiske situation med stigende priser har imidlertid gjort det nødvendigt at udskyde en række planlagte anlægsprojekter, hvilket også skaber råderum til driften, særligt i 2023.

Besparelser og effektiviseringer for 25 millioner kroner i 2023 stigende til 55 millioner kroner årligt fra 2024-2026 er desuden med til at sikre, at kommunens økonomi også fremover er solid. Der vil fortsat være plads til nye initiativer for at sikre udviklingen af Herning-egnen.

BÆREDYGTIGHED

Resurser til arbejdet med DK2020

Herning Kommune er med i klimapartnerskabet DK2020, som tager udgangspunkt i Paris-aftalen. Overordnet er målet, at Herning er klimaneutral kommune i 2050. Samtidig har byrådet vedtaget en række delmål. En ambitiøs og omfattende handleplan med forslag til mere end 70 konkrete indsatser er allerede nu på byrådets bord.

Forligspartierne afsætter årligt fire millioner kroner til nye drifts- og anlægsopgaver på bæredygtighedsområdet som følge af arbejdet med DK2020-klimaplanen.

Nye investeringer

De nuværende høje energipriser gør det fornuftigt at investere yderligere i energibesparende tiltag i kommunale bygninger. Forligspartierne afsætter 2023-2024 en klimapulje på i alt otte millioner kroner.

Derudover er der i budgetperioden afsat årligt seks-syv millioner kroner til for eksempel skovrejsning, klimatilpasning, bæredygtighedstiltag og Bæredygtig Herning.

Vigtigt at spare på energien

Den internationale energikrise påvirker alle, således også Herning Kommune. Institutioner og skoler opfordres til at sætte fart i initiativer, der kan reducere varme- og elforbruget mest muligt i de kommende måneder. En bevidst og aktiv holdning til energiforbruget er afgørende vigtig for overholdelse af budgetterne i månederne, der kommer.

Centrale anbefalinger og vejledninger ventes at supplere de lokale initiativer.

Forligspartierne er enige om løbende at følge udviklingen på området.

Friske øjne på indkøbspolitikken

Der arbejdes i øjeblikket på en revision af kommunens indkøbspolitik. Målet er, at byrådets pejlemærker omkring bæredygtighed i højere grad afspejles – herunder mulighederne for at handle lokalt.

Forligspartierne bakker op om arbejdet, som skal sikre, at Herning Kommunes medarbejdere er i stand til at træffe klimabevidste valg.

Den endelige udarbejdelse af retningslinjerne for indkøb afventer godkendelse af DK2020-klimaplanen.

BØRN OG UNGE

Flere institutions-byggerier på vej

De senere år har budt på markant befolkningstilvækst i en række af Hernings forstæder. Det er en glædelig udvikling.

Kombineret med nedgangen i efterspørgslen efter dagpleje og rekrutteringsudfordringer på dagplejeområdet har det imidlertid skabt et uventet stort pres på daginstitutionerne.

Forligspartierne afsætter derfor penge til en række nødvendige institutionsbyggerier og renoveringsopgaver.

Hammerum-Gjellerup

I Hammerum-Gjellerup er der brug for at øge kapaciteten for de mindste børn, samtidig med at den bygningsmæssige standard flere steder trænger til et løft.

Børn og personale på Brønsgård og Gården skal have tidssvarende, fysiske rammer. Derfor erstattes bygninger på de to matrikler med nye daginstitutionsbyggerier.

- ✚ *Forligspartierne afsætter 30 millioner kroner til nybyggeri af Brønsgård i perioden 2023-2025.*
- ✚ *Fra 2026-2030 afsættes 59 millioner kroner til nybyggeri ved Gården.*

Dagtilbuddet Spiløhuset har fem matrikler fordelt i Hammerum og Gjellerup, og bygningerne er af varierende kvalitet. Forligspartierne afsætter i 2023 fem millioner kroner til renovering af Kløkkekilde, ventilations- og varmemarbejder ved Blomsterhaven og etablering af puslepladser og krybberum til de kommende vuggestuebørn ved Lindbjerg.

Borgerne i området har vist stort initiativ og engagement i det hidtidige forløb og skal i videst muligt omfang inddrages i den videre proces.

Snebjerg/Tjørring/Gødstrup

I Gødstrup er en helt ny bydel på vej i tilknytning til det nye hospital. Både daginstitution og skole, som skal placeres side om side, planlægges bygget i perioden frem mod 2030.

Forligspartierne følger udviklingen i området tæt med henblik på at finde det optimale tidspunkt til skolebyggeriet, som tænkes udført med to spor fra 0.-6. klasse. Børnene i de ældste klasser skal afslutte folkeskolen på Lundgårdskolen.

Snebjerg Skole er bygget til to spor til indskoling og mellemtrin og tre spor i udskoling. Flere børn i Snebjerg nødvendiggør byggeriet af yderligere to klasselokaler. Forligspartierne afsætter i 2023 to millioner kroner til formålet.

Engbjergskolen udvides med et madkundskabslokale og et natur- og teknik-lokale. Til det afsættes otte millioner kroner i 2024.

Der investeres også i dagtilbud i Snebjerg. Det forventes, at der på sigt vil blive ledig kapacitet på Engbjergskolen, når børn fra Gødstrup senere kommer til at gå på Gødstrup Skole. Den ledige kapacitet på Engbjergskolen kan benyttes til dagtilbud. Indtil da skal kapaciteten til de 0-6 årige sikres i Snebjerg, hvor der vil mangle pladser i 2027-2028. Der afsættes foreløbigt 11 millioner kroner til formålet i 2027.

Søndergaard, en afdeling af Børneuniverset, skal blandt andet have nyt tag og ventilation, og de pædagogiske rammer skal opdateres – til det afsættes fem millioner i 2024.

I Tjørring er der brug for flere vuggestuepladser – der etableres 25 pladser ved Solstrålens afdeling Engen. Forligspartierne afsætter i 2023 seks millioner kroner til en tilbygning.

Endelig skal Solstrålens afdeling Bakken have renoveret klimaskærm og tekniske installationer.

Der vil nu ske inddragelse og konkret planlægning i samarbejde med de lokale parter i Snebjerg, Gødstrup og Tjørring.

Minimumsnormeringer

Folketinget har besluttet at indføre minimumsnormeringer i daginstitutionerne. Ordningen træder i kraft i 2024.

Fuldt indfaset i 2024 ventes minimumsnormeringerne - med en fordeling mellem uddannet og uuddannet personale på 60/40 - at koste knap ti millioner kroner mere om året end det kompenserede beløb fra staten. Det skyldes, at børnene i Herning Kommune i dag flytter til børnehave som 2,9 årige. I fremtiden, indtil de fylder tre år, vil de have krav på "vuggestue-normering". Det er forligspartiernes målsætning at få så høj en andel af uddannet personale som muligt i institutionerne.

Forligspartierne afsætter fra 2024 9,8 millioner kroner årligt til formålet.

Tandplejen

Herning Kommune overtager nu ansvaret for de 18-21 åriges tandpleje. Herning Kommune modtager 2,5 millioner kroner stigende til syv millioner kroner årligt fra staten til opgaven.

Forligspartierne ønsker på forårets budgetkonference i 2023 et oplæg til den fremtidige struktur for tandplejen.

Ungeledighed

Ungeledigheden er over landsgennemsnittet i Herning Kommune. Forligspartierne ønsker en handlingsplan udarbejdet, som skal anvise konkrete initiativer, der kan sænke ledigheden blandt de unge.

Mange virksomheder og organisationer i Herning Kommune er klar til at tage yderligere socialt ansvar, og handlingsplanen skal blandt andet give bud på, hvordan disse resurser bedst kan sættes i spil.

ÆLDRE, HANDICAPPEDE OG UDSATTE

Plejeboligplanen

Antallet af ældre borgere stiger markant frem mod 2030. Det er imidlertid usikkert i hvilket omfang, det vil påvirke behovet for ældreboliger.

Forligspartierne ønsker, at udviklingen på området overvåges tæt. Vurderingen er imidlertid, at de planlagte ud- og ombygninger af

Rosenlund og Toftebo – henholdsvis 16 og 10 pladser – ikke bliver nødvendige.

Med denne reduktion i udbygningstakten vil der stadig være tilstrækkeligt med plejeboligpladser indtil 2029.

Der er i 2026 afsat penge til i Snejbjerg at påbegynde byggeriet af Herning Kommunes næste store plejecenter.

Fleksible puljer tilføres penge

Social- og Sundhedsudvalget har succes med fleksibelt at foretage mindre om- og tilbygninger i boligmassen, så færre handicappede borgere henvises til botilbud i andre kommuner. Det harmonerer samtidig fint med tankerne i Handicap og Psykiatris udviklingsplan.

To puljer på området – en til ombygning og en til anlæg – tilføres tilsammen 18 millioner kroner frem til og med 2026. Dermed er der i alt 24 millioner kroner til rådighed.

Arbejdet med veteranerne

Med Budgetforliget 2019 fik Herning Kommune en veterankoordinator, som er med til at sikre en helhedsorienteret indsats over for veteranerne og deres pårørende. Forligspartierne ønsker på budgetkonferencen i foråret 2023 en status på arbejdet og forslag til en styrket indsats på området. Vigtigheden af at inddrage veteranerne understreges.

FÆLLESSKABER OG FOREBYGGELSE

Kvaliteter og resurser i civilsamfundet

Sammenhængskraften er stor på Herning-egnen, hvor blandt andet de mange foreninger yder store bidrag til fællesskabet. Også mere uforpligtende fællesskaber og samværsformer uden for foreningsregi vinder frem.

Civilsamfundet har potentiale til i endnu højere grad end i dag at medvirke til at løse både sociale og praktiske udfordringer for borgerne.

Forligspartierne er meget opmærksomme på de kvaliteter og resurser, der findes blandt ildsjæle, i foreningerne og i de lokale fællesskaber, som det også fremhæves i byrådets pejlemærker. Nye, frugtbare samarbejder og partnerskaber skal stimuleres, hvor det er muligt. Fokus skal i endnu højere grad være på kvaliteter og resurser hos borgerne, som skal inddrages og involveres, hvor det er muligt og giver mening.

Menneskelige og økonomiske gevinster at hente

Hver gang et forebyggende initiativ lykkes på for eksempel børne-, unge- eller udsatte-området, er der både menneskelige og økonomiske gevinster at hente. Forligspartierne understreger vigtigheden af arbejdet og ønsker fokus på tidlige indsatser og forebyggende tiltag yderligere skærpet.

ERHVERV, BOSÆTNING OG UDDANNELSE

Virksomheder og arbejdskraft

Erhvervslivet på Herning-egnen er driftigt, og virksomhederne er afhængige af at kunne tiltrække den rette, kvalificerede arbejdskraft. Samtidig har Herning Kommune en naturlig interesse i, at nyansatte i områdets virksomheder bedst muligt præsenteres for mulighederne for at bo og leve et aktivt liv som borger og familie i kommunen.

Forligspartierne ønsker i samarbejde med virksomhederne overordnet materiale udarbejdet, som fortæller om mulighederne i Herning-området, og som virksomhederne vil kunne henvise nyansatte til, for eksempel via relevante link.

Generelt ønsker forligspartierne et skærpet fokus på bosætning og muligheden for at tiltrække nye borgere til kommunen.

Forligspartierne har blik for de forslag og initiativer, som vil blive præsenteret i hvidbogen fra paragraf 17 stk.4-udvalget, som i indværende år arbejder med virksomhedernes muligheder for at tiltrække den rette arbejdskraft.

Strategi-arbejdet fortsætter

En stor inddragende strategiproces på erhvervsområdet er blevet til Hernings nye Erhvervsløfte. Løftet fordrer endnu tættere kontakt med virksomheder og erhvervsaktører.

Der arbejdes nu på at forny den gældende uddannelsesstrategi.

Udgiften til arbejdet med både Erhvervsløftet og uddannelsesstrategien finansieres af Økonomi-, Erhvervs- og Uddannelsesområdets afsatte midler til arbejdet på området.

ANLÆG OG INFRASTRUKTUR

Udskydelser

Prisen på at bygge nyt er i øjeblikket meget høj. Samtidig har Herning Kommune en del allerede besluttede anlægsprojekter, som endnu ikke er færdiggjort. Derfor udskydes en række vedtagne anlægsopgaver.

Byggeriet af en ny Herningsholmskolen i det centrale Herning udskydes til byggestart i 2025. Byggeriet tilføres fra 2025 og frem yderligere 26 millioner kroner, da det hidtidige projekt ikke kunne rummes inden for den afsatte økonomiske ramme.

Mange ønsker til vedligehold

Behovet for vedligehold af den kommunale bygningsmasse er stort. Forligspartierne afsætter frem til og med 2026 yderligere otte millioner kroner til formålet, udover de i forvejen afsatte 32 millioner.

Øget mobilitet i yderområderne

Med henblik på at forbedre mobiliteten for borgerne i særligt kommunens yderområder og harmonisere på tværs af kommunegrænserne, afsætter forligspartierne hvert år 600.000 kroner til Flextrafik-ordningen.

Offentlig transport

Herning Kommune har ifølge Midttrafik en økonomisk udfordring på fem-seks millioner kroner i 2022 og syv-otte millioner kroner i 2023, alt afhængig af den statslige kompensation. Regionens udfordring er markant større.

En del af udfordringen i 2022 vil kunne løses ved den midtvejsregulering af pris-/lønfremskrivningen, som er aftalt i økonomiaftalen. Desuden forhandles der i øjeblikket om den statslige kompensation.

Miljø-, Infrastruktur- og Naturudvalget kommer med oplæg til den fremadrettede håndtering af udfordringen, når situationen er afklaret.

Alternative byggegrunde

Herning-egnens landdistrikter byder på smukke naturoplevelser og mange muligheder for et aktivt fritidsliv.

Forligspartierne ønsker undersøgt, om Herning Kommune kan udbyde attraktive byggegrunde i landdistrikterne på andre betingelser end ved traditionelle grundsalg. Der kan eksempelvis være tale om lempeligere krav til belægning, asfaltering og fortove.

ARBEJDSPLADSEN HERNING KOMMUNE

Rekruttering og fastholdelse

Som de fleste andre kommuner oplever Herning problemer med at skaffe den nødvendige arbejdskraft. Rekrutterings- og fastholdelsesudfordringen er rykket helt frem på den politiske dagsorden.

Forligspartierne anerkender de mange og forskellige initiativer, Herning Kommune allerede har taget på området. Indsatsen ønskes fortsat og skærpet, også fordi arbejdsopgaverne på en række kommunale områder bliver stadig mere komplekse.

Der skal være særligt fokus på, hvordan Herning Kommune som arbejdsplads kan blive endnu mere attraktiv. Samtidig skal en mere entydig kommunal profil øge synligheden.

Konkret iværksættes følgende:

- ✚ *Medarbejderne ved Herning Kommune har fleksibel adgang til at efteruddanne sig, og mange initiativer er i gang. En årlig pulje på 2,6 millioner kroner til fokuserede indsatser på området afsættes. Puljen disponeres af ØKE og direktionen.*

Forligspartierne ønsker på forårets budgetkonference i 2023 en status på nuværende og planlagte indsatser på området.

Digitalisering

En ny offentlig digitaliseringsstrategi er for nylig blevet offentliggjort. Forligspartierne understreger vigtigheden af, at mulighederne for brug af velfærdsteknologi til stadighed afsøges.

Bestræbelserne på at sikre pålidelige og tilstrækkeligt kraftige netforbindelser i kommunens yderområder skal fortsætte.

Forligspartierne betoner, at borgernes ønsker til digital udvikling altid skal indgå i vurderingen, når der tages nye digitaliseringsinitiativer.

Ved budgetkonferencen i foråret 2023 ønsker forligspartierne at blive præsenteret for et oplæg, som giver et overblik over de strategier, handleplaner og udviklingstendenser, som ligger til grund for Herning Kommunes arbejde med IT og digitalisering.

DET POLITISKE ARBEJDE

Udvalg skal arbejde med unge

Byrådet har i denne valgperiode nedsat et såkaldt §17, stk. 4-udvalg, som hvert år arbejder med et aktuelt tema. Forligspartierne beslutter, at udvalgets arbejde i 2023 får overskriften "Ung i Herning." Målet

er at sætte fokus på - og opnå yderligere viden om - unges trivsel, dagligdag, ønsker til bosætning og -former, studiemiljø og generelle oplevelse af det at være ung i Herning. Samtidig skal interessen for at etablere et ungeråd afdækkes.

BESPARELSER

Økonomien skal sikres

Den internationale økonomi påvirkes negativt af krigen i Ukraine, inflationen er høj og en decideret energikrise har ramt Europa. Økonomiaftalen mellem KL og regeringen er stram. Samtidig er befolkningsvæksten i Herning Kommune lidt lavere end forventet. Det betyder, at Herning Kommune modtager færre indtægter fra tilskud og udligning end forudset.

Forligspartierne er enige om, at Herning Kommune skal effektivisere og spare 25 millioner kroner i 2023 - og fra 2024 og frem 55 millioner kroner årligt for at sikre fortsat soliditet og handlekraft i den kommunale økonomi.

Beløbet fremkommer på følgende måde:

- ✚ *Beskæftigelsesudvalget bidrager med 7,5 millioner kroner i 2023 og i årene 2024-2026 med ti millioner kroner årligt.*
- ✚ *Økonomi-, Erhvervs- og Uddannelsesudvalget, Børne- og Familieudvalget og Social- og Sundhedsudvalget bidrager hver med fem millioner kroner i 2023 og i årene 2024-2026 med ti millioner årligt.*
- ✚ *Miljø-, Infrastruktur- og Naturudvalget og Kultur- og Fritidsudvalget bidrager hver med 1,25 millioner kroner i 2023 og i årene 2024-2026 med 2,5 millioner kroner årligt.*
- ✚ *Fra 2024 skal der generelt i kommunen effektiviseres på varekøb og tjenesteydelser for tilsammen ti millioner kroner årligt.*

De enkelte politiske udvalg får ansvaret for at udmønte besparelserne.

I ØVRIGT

Bestyrelsen på Heart overvejer at udvide museet. I det omfang, der skaffes ekstern finansiering, så planerne kan realiseres, forpligter Herning Kommune sig til at indgå økonomisk konstruktivt i projektet som vedtaget i budgetforliget for 2021-2022.

Forligspartierne er enige om, at får kommunerne i forbindelse med finansloven flere penge til børn, unge eller ældre, tilføres pengene en-til-en til de nævnte områder.

Forligspartierne er enige om, at det kan blive nødvendigt at genåbne enkeltdele af budgettet, hvis det er forudsætningen for, at de danske kommuner under ét overholder økonomiaftalen.

Forligspartierne beder Beskæftigelsesudvalget forhøje tilskuddet til Jobbanken med 150.000 kroner årligt i budgetperioden.

Forligspartierne er enige om, at erhvervsplaymaker-ordningen skal videreføres. Fra 2023-2026 afsættes årligt 500.000 kroner til formålet.

I 2023 afsættes en anlægspulje på fem millioner kroner, som administreres af forligskredsen. Puljen skal bruges til mindre anlægsprojekter rundt omkring i kommunen.